

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Odborný a didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodíleli na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5,2,4:

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu.

Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	NESEHNUTÍ
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008296
Název projektu	Schools of equality: rovnost začíná ve škole
Název vytvořeného programu	
Pořadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek dokládán	

II.

1. Celkové zhodnocení programu

a) Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?

Celkový název programu je srozumitelný. Rovněž to platí o názvech dílčích bloků a základních témat. Výjimku tvoří téma 7, které jako jediné nezahrnuje gender.

Vedle základních témat program nabízí sedm volitelných témat, z nichž čtyři mají jasnou vazbu na základní témata a skutečně představují jejich prohloubení či rozvedení. U tří témat si však vazbou nejsem jistá. Jedná se konkrétně o tato témata: Jak na sociální antropologii?; Konfliktní kategorizace a zobrazování cizinců: uprchlictví přistěhovalectví a migrace; Paradoxy proměn hodnotových orientací v České republice. Vazba těchto doplňkových témat na základní témata se jeví volná až arbitrární a pro vyučující může taková nabídka působit zmatečně. Problém je především v názvech doplňkových témat, která znějí příliš akademicky (téma 2) či příliš obecně (téma 1) a netematizují gender, resp. ženy a muže (nehledě na nevhodně použité generické maskulinum v tématu 2).

b) Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?

ano

c) Je jasně stanoven cíl programu?

Cíl programu je formulován jasně a srozumitelně. Program se „zaměřuje na téma sociálních nerovností s důrazem na genderově podmíněné násilí, genderové stereotypy, vnímavost při práci s jazykem a prohloubení citlivosti k dalším faktorům, které mají vliv na nerovnost, jako jsou etnicita, sociální třída či věk“ (str. 6). Je tedy evidentní, že v popředí stojí gender a porozumění zdrojům genderových nerovností. Oceňuji uplatňování intersekcionalní perspektivy, díky níž je gender zároveň nahlížen v kombinaci s dalšími třídícími znaky.

d) Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?

Cíl je smysluplně a reálně nastavený. Díky bohaté a pestré náplni výukových témat je vysoce pravděpodobné, že cíle budou u zúčastněných osob naplněny.

Pro úspěšnou realizaci programu bude nezbytná dostatečná zkušenost a expertíza lektorského týmu, a to jak věcně, tak lektorsky a didakticky. Popis teoretického pozadí jednotlivých aktivit (metodická část 3) je poměrně náročný a sám o sobě logicky nemůže postačovat k úspěšnému porozumění a transformaci teoretického rozměru do realizovaných aktivit ve skupině dospívajících. Lektorská zkušenost zase bude nutná pro zvládnutí aktivit tak, aby v nich došlo k plánovanému prohloubení znalostí/dovedností, a aby proběhly v navrženém čase. Časová dotace jednotlivých aktivit je totiž v několika případech zcela hraniční napnutá a bude vyžadovat velmi zkušený lektorský tým, aby mohly být časy dodrženy.

Ve vztahu k cílům mám dvě připomínky ke struktuře programu: 1) Je dostatečná pozornost věnována kognitivním a hodnotovým překážkám, které způsobují rezistenci vůči porozumění genderovým nerovnostem?, 2) Je dostatečně využíván potenciál intersekcionality, zvláště ve třech závěrečných tématech?

Add 1) Podle vymezení většiny bloků se zdá, že cíl programu vyžaduje uplatňování sociálně-kritického pohledu. Považuji to za přínosné. Ovšem naplňování takového cíle je možné jen určitými specifickými postupy a je nutné jej se zúčastněnými osobami reflektovat. Kritický pohled může být pro mnoho lidí novou zkušeností a může narážet na jejich životní hodnoty i jistoty. Jejich obrana (i iracionální) se přitom snadno může stát důvodem, proč není proces učení efektivní. Aby se toto riziko snížilo, je vhodné u podobných vzdělávacích programů zahrnout průběžné mapování rezistence a po jednotlivých blocích „debriefing“. Autorský tým toto částečně dělá v aktivitách, které vedou k reflexi (viz struktura E-U-R). Reflexím v tématech je však věnován často jen velmi malý prostor (15 minut) a jejich zadání nenasvědčuje tomu, že by pro autorský tým byla cílem celková integrace postupně osvojovaných znalostí/dovedností do dosavadních představ o světě.

Add 2) Program je zacílen na gender, ovšem témata 5 až 7 se od genderu vzdalují, v případě tématu 7 zcela. Návaznost témat je funkční; intersekcionalní přístup je žádoucí. Ovšem ve jmenovaných tématech není genderové perspektivě (v kombinaci s etnicitou, věkem a SES) věnována dostatečná pozornost. Považovala bych za důležité, aby se v tématech 5, 6 a 7 více a systematictěji rozvinul vztah genderu a etnicity/věku/SES.

- e) *Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Obsah a cíle programu jsou v plném souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu.

- f) *Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?*

Ano. Program rozvíjí většinu klíčových kompetencí. Program má bezprostřední vliv na rozvoj kompetence sociální a personální, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů a kompetence občanské.

- g) *Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?*

Ano. Program je vhodným doplňkem stávající nabídky výukových pomůcek a jistě bude školami využitelný. Na základě metodiky je možné program realizovat, byť je téma pro vyučující bez náležité erudice v genderových studiích poměrně náročné. Vhodnější je tedy jistě realizace programu zkušeným lektorským týmem.

- h) *Je jasně stanovena cílová skupina?*

Ano. Podle dokumentace cílová skupina zahrnuje primárně vyučující předmětů vztahujících se k vzdělávací oblasti Člověk a společnost na ZŠ a SŠ. Dále jsou uvedeni vyučující jiných aprobací se zájmem o témata sociálních nerovností a dále o osoby z vedení škol. Doporučuji cílovou skupinu rozšířit o osoby ze školních poradenských pracovišť. Specificky školní metodici/čky prevence a výchovné/í poradci/kyně mohou téma dobře využít.

- i) *Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Cílová skupina je jasně stanovena a odpovídá původním projektovým informacím.

j) Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?

Obsah programu odpovídá věkovým specifikům studujících 2. stupně ZŠ a SŠ coby zprostředkované cílové skupiny. Vzhledem k její vnitřní pestrosti/heterogenitě je však možné, že v případě některých aktivit může být náročnost pro třídy základních škol (eventuálně i učebních oborů) příliš velká, a to jak z hlediska předpokládaných a rozvíjených znalostí a dovedností, tak z hlediska nároku na osobnostní a skupinovou zralost. Volba programu a jeho realizace na základě metodiky by v takových případech vyžadovala adaptaci. Jedná se však o standardní pedagogické rozhodování a úpravy, které jsou nutné u všech materiálů.

k) Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že jej mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?

Program není určen speciálně pro žáky s SVP. Může být však při standardní adaptaci realizován ve třídách s vysoce heterogenní žakovskou populací. S ohledem na typ speciálních vzdělávacích potřeby by dílčí aktivity musely být upraveny (např. přenesení z vizuální do orální formy). Jedná se však opět o standardní pedagogické rozhodování a úpravy, které jsou nutné u všech materiálů.

l) Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím po demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?

Ano (viz bod e).

m) Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí po demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?

Ne (viz bod e).

n) Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?

Program dodržuje závaznou strukturu danou Pravidly pro žadatele a příjemce. Metodika bude k dispozici v elektronické podobě (tj. bude součástí databáze).

o) Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?

Ano, ovšem časová dotace jednotlivých aktivit považuji za hraniční. Její dodržení bude vyžadovat velmi zkušený lektorský tým.

p) Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Grafické zpracování programu je adekvátní. Text je přehledně strukturovaný. Grafická podoba odpovídá obsahu a posiluje použité didaktické principy.

q) *Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?*

Ano

r) *Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Ano

s) *Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?*

Ano

t) *Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?*

Ano. Program byl ověřen. Na základě ověření byla prokázána funkčnost a adekvátnost navržených aktivit pro celkové cíle programu a pro cílovou skupinu. Zpráva z ověřování byla předložena a schválena řídicímu orgánu.

u) *Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zapracovány poznatky z ověření programu v praxi?*

Ano. Zpráva od evaluátorky je přiložena. Na jejím základě byly do programu zapracovány úpravy, které zvýšily jeho celkovou kvalitu.

v) *Vypořádal a zapracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vnesl/a?*

Irelevantní.

w) *Jaké jsou slabé a silné stránky programu?*

Silnou stránkou je pestrost témat, jejich vnitřní návaznost, důraz na intersekcionalitu, široká škála využívaných aktivit s vysokou mírou interaktivnosti. Slabou stránkou je časová náročnost (zvláště u některých témat), relativně malý prostor pro reflexi a méně systematické propojení genderu s etnicitou, věkem a socio-ekonomickým statutem.

- x) *Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení. Pokud byste měl/a program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).*

Program je kvalitně zpracovaný. V mnoha ohledech je v českém prostředí unikátní. Oceňuji zejména důraz na intersekcionalitu (bohužel zatím využitou jen částečně) a pestrost aktivit. Aktivity vedou k podpoře respektu k individuálním potřebám, k akceptaci rovnosti jako základní hodnoty. Navrhuji hodnocení 1-.

- y) *Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?*

Ano. Autorský tým má (i vzhledem k ověřování programu na školách) nezpochybnitelné zkušenosti a může se stát lektorským týmem.

- z) *Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?*

Ano, za podmínky, že další subjekty mají dostatečné zkušenosti s vedením podobných programů ve školách a mají dostatečnou erudici v genderové oblasti.

2. Zhodnocení programu z odborného hlediska

- a) *Je program ve všech dílčích výstupech zpracován kvalitně a na potřebné odborné úrovni?*

Ano. Program je zpracován kvalitně, a to jak v dílčích aktivitách, tak v celku. Odborná úroveň je adekvátní.

Struktura jednotlivých témat je logická. Každé témat zahrnuje pestrou nabídku aktivit. Ty jsou popsány srozumitelně. Metodická část nabízí stručný odborný vhled do každého jednotlivého tématu. Texty napříč tématy mají odlišný charakter (osobní výklad versus odborný text), což může komplikovat čtenářskou orientaci a přijetí.

- b) *Je z odborného hlediska program koncipován logicky?*

Program zahrnuje sedm základních témat rozdělených do dvou bloků. Každý blok trvá jeden den. Bloky jsou spíše organizačními než obsahově-funkčními jednotkami. Vnitřní členění bloků je nicméně logické a plní účel. Volba a návaznost témat je logická a dobře odborně odůvodnitelná. Výstavba programu jako celku a rovněž i výstavba dílčích bloků je adekvátní.

K obsahu některých témat mám dílčí připomínky:

Do tématu 4 doporučuji částečně zahrnout podoby genderově podmíněného násilí ve škole (v rámci vztahů vyučující-studující a vrstevnických vztahů).

V tématu 5, který se týká etnicity, postrádám systematické usouvztažení genderu, etnicity a jiných třídících znaků. Aby došlo k uvědomění vzájemného ovlivňování (a posilování) třídících znaků, které mohou způsobovat znevýhodnění a nerovnosti, měla by být větší pozornost v zadání aktivit a v jejich reflexi věnována intersekcionalitě. Ze současného zadání si nejsem jistá, nakolik budou etnicita,

socio-ekonomický původ, postižení atd. systematicky provazovány s genderem (např. v aktivitě „Kmeny a kořeny“ má jeden kmen zadanou genderovanou otázku, zatímco ostatní nikoliv). Z logiky celého programu mi vyplývá, že v tomto tématu by gender měl být hlavní figurou a ostatní třídící znaky pozadím, na kterém se gender jeví více či méně podstatný. To ale momentálně není zřetelné.

Stejně tak i v tématu 6 vnímám absenci důrazu na propojení genderu a věku. V tématu je velký důraz kladen na stáří, ačkoliv název operuje s věkem. Navrhovala bych rozšířit pozornost ze stáří na věk a vývoj obecněji, aby mohlo dojít k posílení reflexe toho, jak se s věkem mění očekávání, ideály, hodnotící normy atd. Stereotypy nejsou spojeny pouze se stářím, ale s každým věkem.

V tématu 7 nejsou představeny genderové vzorce socio-ekonomických zdrojů sociální stratifikace.

c) Je program ve všech dílčích výstupech zpracován dostatečně přehledně?

Metodika je logicky strukturovaná a jasně popsána. Čtenářsky je dobře srozumitelná.

d) Jsou jednotlivé obsahové části programu propojeny, existuje potřebná návaznost jednotlivých obsahových celků?

Návaznost jednotlivých témat i dílčích aktivit je adekvátní.

V případě témat 5, 6 a 7 je však návaznost na předchozí témata menší, neboť není věnována dostatečně systematická pozornost propojení genderu a primárně probíraných znaků (tj. etnicita, věk a SES).

Napříč celou metodikou není návaznost témat a aktivit explicitně pojednána. Doporučuji zpracovat do částí „reflexe“ v každém tématu podrobnější instrukce, které by reagovaly na návaznost témat a aktivit.

Jednotlivá témata byla lektorována různými osobami. Pro plynulost programu je důležité zajistit vzájemnou obeznámenost lektorů/ek s ostatními tématy, a to jak z hlediska celkové struktury programu, tak i aktuálního průběhu konkrétních setkání. Doporučuji význam vzájemné komunikace napříč lektorským týmem v metodice zdůraznit.

e) Odpovídá odborná úroveň programu současným poznatkům a je dostatečně aktuální?

Rozhodně ano.

Pochybnost mám o dílčí informaci týkající se podílu novorozenech chlapců a dívek s organickým postižením (str. 25).

f) Je program z odborného hlediska zpracován v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu?

Program je ve shodě s Kompetencemi pro demokratickou kulturu. Jednotlivé aktivity i program jako celek pomáhá rozvíjet příslušné kompetence. Program stojí na základní hodnotě rovnosti a respektu k rozmanitosti.

g) Je program ve všech dílčích výstupech dostatečně podrobně rozpracován (tj. tak, aby mohl být bez problémů realizován bez dalšího doplňování obsahu učiva apod. i jiným subjektem, v jiné škole)?

Metodika je sice zpracována podrobně, takže jistě případným lektorským týmům poskytne dostatečné základy pro vedení programu. Avšak vést žákovské diskuse a reagovat na pestré obsahy

přinášené žáky a žákyněmi vyžaduje poměrně dost hluboké znalosti v oblasti stereotypů a genderové rovnosti. Ty nemůže metodika v plné míře obsáhnout. Skutečně kvalitní provedení programu je závislé na zkušenosti a expertíze lektorského týmu.

- h) Je program ve všech dílčích výstupech zpracován tak, že je možná jeho bezproblémová přenositelnost (vyjma částí programu, které jsou popř. vázány na konkrétní region, konkrétní objekt atd., popř. obsahuje program varianty pro jiný region, objekt nebo metodický návod na možnou úpravu pro realizaci v jiném regionu, objektu apod.)?*

Přenositelnost mezi regiony, typy škol i jednotlivými školami je zcela bezproblémová.

- i) Pokud je program určen pedagogickým pracovníkům, je zpracován ve formě odpovídající požadavkům na akreditované programy DVPP: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/akreditace-v-systemu-dvpp?>*

Ano.

- j) Pokud je program určen pedagogickým pracovníkům a obsahuje distanční část, je zpracován dle akreditačních požadavků na programy DVPP s distanční částí: <http://www.msmt.cz/file/36202?>*

Není relevantní.

- k) Je soubor odkazů na materiály, které byly pro danou problematiku vytvořeny v předchozích projektech, dostatečně rozsáhlý, jsou anotace výstižné a jsou odkazy funkční?*

Ano.

- l) Je terminologie používaná ve všech dílčích výstupech na odpovídající odborné úrovni, popř. je v odůvodněných případech dostatečně vysvětlena?*

Ano.

- m) Obsahuje program potřebné odkazy na použité zdroje?*

Ano.

- n) Jsou citace uváděny v souladu s platnou normou?*

Ano.

- o) Prošel program ve všech dílčích výstupech jazykovou korekturou?*

Nemohu posoudit.

Z jazykového hlediska je text v pořádku.

- p) Je program ve všech dílčích výstupech na potřebné jazykové, stylistické a grafické úrovni?*

Ano.

- q) *Je program ve všech dílčích výstupech zpracován tak, že splňuje všechny požadavky uvedené v Kritériích kvality digitálních vzdělávacích zdrojů podpořených z veřejných rozpočtů: http://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/21071/kriteria_kvality_digitalnich_vzdelavacich_zdroju.pdf?*

Ano.

- r) *Doložil příjemce, jak nabídl program ke zveřejnění na portálech uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Ano.

- s) *Jak hodnotíte celkovou odbornou úroveň programu?*

Program je z odborného hlediska kvalitní. Představuje téma sociálních nerovností s důrazem na genderové nerovnosti. Genderové stereotypy a genderové nerovnosti jsou popsány v souladu s aktuálními sociologickými poznatky a v souladu se základními hodnotami vyznávanými v demokratických společnostech (rovnost, respekt a úcta k jednotlivci, oceňování rozmanitosti). Důležitá je snaha o intersekcionalní přístup.

3. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

- a) *Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?*

Program je tvořen sedmi tématy, která jsou logicky vystavěná. Dílčí aktivity zařazené do témat jsou zvoleny adekvátně vzhledem k cílům tématu a celého programu. Aktivity využívají pestré metody a formy, které mají aktivizační povahu a povedou v dostatečné míře k zapojení jednotlivých žáků a žákyň. Právě adekvátnost a pestrost metod a forem je potenciální předností programu, neboť může posilovat motivaci žáků a žákyň v průběhu celého programu.

Jednotlivá témata vychází z osvědčené struktury: E-U-R, tedy evokace, uvědomění a reflexe. Struktura je dodržována a smysluplně naplňována. Aktivity v jednotlivých fázích jsou voleny s ohledem na přiměřenost k cílům a s ohledem na motivaci. Díky tomu lze předpokládat, že témata povedou k postupnému budování znalostí a dovedností.

Dílčí výhradou je, že reflexe se vztahuje vždy k jednotlivým tématům, ale není zřejmé zda, nakolik a jakými způsoby budou provazována jednotlivá témata (tedy nakolik reflexe v určitém tématu bude směřovat k integraci znalostí a dovedností z předchozích témat). Doporučovala bych zahrnout samostatnou část průběžné reflexe (tedy bez vazby na dílčí aktivity).

V tématu 4, které se týká násilí, doporučuji rozšířit aktivity v rámci závěrečné reflexe (aktuálně je tam jen zpětná vazba pro lektora/ku).

V tématu 6 ani jedna aktivita explicitně netematizuje rozdílný význam věku pro ženy a muže, například genderované důsledky stárnutí, včetně feminizace chudoby ve stáří, nebo odlišný tlak vůči ženám a mužům na založení rodiny ve střední dospělosti.

b) Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?

Volba aktivit po obsahové i organizační stránce odpovídá potřebám cílových skupin, kterými jsou obvykle smíšené třídní kolektivy dospívajících žáků a žákyň. Aktivity využívají především zapojení celých skupin či dvojic (malých skupin). Zapojení jednotlivců je spíše výjimečné.

Vysoká interaktivnost předpokládá, že třídy, v nichž bude program probíhat, mají dostatečně pozitivní sociální klima a návyky spolupráce. Vyjasnění, zda je program vhodný pro konkrétní skupinu, by mělo být součástí vstupního rozhodování školy o využití programu. Upozornění na rizika aktivit a důležitost bezpečí/důvěry je přítomno jen v několika tématech; náleželo by však do všech (resp. ve společné preambuli programu).

c) Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?

Program je z hlediska svého obsahu i organizace poměrně náročný. Náročnost je adekvátní pro gymnázia a vybrané střední odborné školy. Studující již pravděpodobně budou mít osvojené příslušné znalosti a dovednosti, na které může program navazovat a rozvíjet je. V případě základních škol a některých středních odborných škol však může být program pro žáky a žákyň obsahově natolik náročný, že nebude efektivní. Lektorský tým se musí před zahájením programu dobře zorientovat v podmínkách konkrétní třídy, aby mohl provést adaptaci programu.

d) Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?

Program je určen pro žáky a žákyň středních škol, tedy pro studující v období ranné a vrcholné adolescence, kdy narůstá osobní významnost budování osobní identity (včetně genderové identity) a vnímání ženství a mužství. Metodika si je těchto vývojových specifik a úkolů vědoma. Nejen obsahově, ale i ve zvolených metodách a formách metodika reaguje na charakteristiky osobnostního a sociálního vývoje cílové skupiny.

Zároveň však bohužel metodika nenabízí téměř žádné návrhy na adaptaci pro skupiny různého věku (ZŠ versus SŠ) a sociálního klimatu.

e) Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?

Metodika je představena způsobem, který odpovídá zásadám efektivního osvojování ze strany dospělých. Na základě materiálu může být lektorský tým dobře seznámen s principy navrženého programu.

f) Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?

Motivace k účasti na programu před jeho zahájením není v metodice řešena. Motivaci uvnitř programu, tedy k účasti na dílčích aktivitách, je věnována dostatečná pozornost. Autorský tým využil strukturu E-U-R, kde právě první fáze E (evokace) má za cíl aktivovat motivaci zúčastněných osob. V některých tématech plní aktivity zahrnuté do evokace jednoznačně svůj účel, v jiných o tom mám pochybnosti. Motivace by mohla být dále zesílena tím, že bude větší prostor zaujímat také závěrečná reflexe v každém z jednotlivých bloků i na závěr celého programu. Aktuálně většina témat zahrnuje jen 15minutovou reflexi, což považuji za nedostatečné.

g) Jsou využity vhodné aktivizační metody?

Ano. Metody jsou pestré. Dobře se kombinují dyadické a skupinové aktivity (individuální aktivity jsou ojedinělé). Využívají také různé typy kanálů pro příjem informací a různé formy jejich zpracování. Při správném lektorském vedení budou navržené metody vyučující a následně žáci a žákyně aktivizovat, a tedy i motivovat k další činnosti.

h) Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?

Pomůcky specificky připravené pro účely metodiky jsou relevantní, dobře zvolené vzhledem k cílům aktivit a programu jako celku.

i) Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?

Metodika je z didaktického hlediska dostatečně kvalitní. Považuji za funkční a efektivní. Oceňuji jednak logickou výstavbu témat a aktivit ve vztahu k celkovému cíli a jednak pestrost forem a metod odpovídající cílové skupině (vyučující). Například tématy není zcela jednotně zacházeno s tím, zda jsou cílovou skupinou skutečně vyučující, nebo jejich prostřednictvím studující. Některé aktivity jsou zařazeny s předpokladem, že je vyučující mohou přenést přímo do výuky. V takovém případě by ovšem měl být prostor věnován tomu, jak aktivitu adaptovat na podmínky konkrétní třídy (s ohledem na věk, klima, dosavadní výuku atd.).

j) Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíče k listům úkolů, křížovek, kvízů, poznatky z ověření v praxi atd.?

Ano.

k) Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?

Program je dobře vystavěný, má jasné cíle a k nim vztažené aktivity, aktivity využívají rozmanité formy a metody, které odpovídají cílové skupině. Funkční se mi jeví zvláště témata 1 až 4, naopak témata 5 až 7 jsou obsahově sporná, což přináší i otázky nad zvolenými didaktickými prostředky.

Některé z aktivit jsou velmi citlivé na bezpečí. Bohužel ale jen některá témata explicitně zdůrazňují kroky, které lze pro zvýšení bezpečí udělat.

Program musí být realizován lektorským týmem, který má jak expertízu v oblasti genderu, tak i bohaté zkušenosti s výukou. Metodika je připravena kvalitně, takže při splnění obou uvedených podmínek je možné, aby program na základě metodiky realizovaly i jiné subjekty než autorský tým.

Vzhledem k jednoznačné převaze pozitivních charakteristik programu doporučuji jeho využívání.

Případné další komentáře/poznámky k programu

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Doc. PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.	Praha, 20. 4. 2021	

